

Кузніченко С.О., Харитонова О.О.

*Національний університет внутрішніх справ, Харків,
пр.50-річчя СРСР д.27, т. 503245.*

Правове регулювання відносин, що виникають в умовах різних природних катаклізмів, техногенних аварій і катастроф, історично здійснювалось шляхом застосування заходів надзвичайного характеру. У разі надзвичайних ситуацій (далі НС) багато правових механізмів перестають працювати, тому звичайне законодавство не може регулювати відносини, які складаються в таких умовах.

У відповідності з Законом України "Про правовий режим надзвичайного стану" [1] утверджено єдині підстави введення режиму надзвичайного стану для трьох класів НС. Це соціально-політичні НС, НС природного характеру та НС техногенного характеру. Виникає питання: чи є обґрунтованим єдиний надзвичайний режим в діяльності державних органів, органів місцевого та регіонального самоврядування в умовах різних класів НС? З одного боку – масові безпорядки, здійснення численних терористичних актів тощо, а з іншого – стихійні лиха, пандемії, панзоотії, особливо великі пожежі, катастрофи. Принципово різним за своєю природою і характером об'єктивним явищем дійсності має відповідати диференційована реакція держави і суспільства, залежно від особливостей кожного класу НС (так, вірно відокремлено від інших надзвичайний режим воєнного стану). Закон України "Про правовий режим надзвичайного стану" встановлює спільні для природних, техногенних та соціальних НС підстави та умови введення надзвичайного стану, але передбачає особливості кожної НС. Однак, незважаючи на всі позитивні положення, поєднання в одному законодавчому акті принципово різних підстав оголошення надзвичайного стану та різних за інтенсивністю правообмежень, видається неприпустимим. Ці підстави та обмеження змішані і переплетені таким чином, що їхнє диференційоване використання є вкрай ускладненим, або навіть неможливим. До того ж у ч. 3 ст. 8 Закону України "Про зону надзвичайної екологічної ситуації" встановлюється порядок переходу від правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації до режиму надзвичайного стану. За наявності достатніх підстав у межах зони надзвичайної екологічної ситуації може бути введено правовий режим надзвичайного стану згідно з порядком, установленим Законом України "Про правовий режим надзвичайного стану". Режим зони надзвичайної екологічної ситуації закріплено окремим Законом України "Про зону надзвичайної екологічної ситуації" [2]. НС екологічного характеру – це вид НС, який класифікується не за походженням, а за негативними наслідками. Крім заходів та правообмежень, які дуб-

люють відповідні положення Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану», Закон України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» містить декілька притаманних тільки цьому Закону заходів та правообмежень.

Роблячи певні висновки хотілося б підкреслити, що прийняття Закону України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» є адекватним реагуванням законодавця на різке збільшення кількості НС техногенного та природного характеру в Україні.

Література.

1. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. // Офіційний вісник України. – №15. – 2000. – Ст. 588.
2. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.08.2000 р. // Голос України. – №147 від 15.08.2000 р.